

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Arkkitehtuurityö 2020 -valmistelua

JHKA 16.9.2019

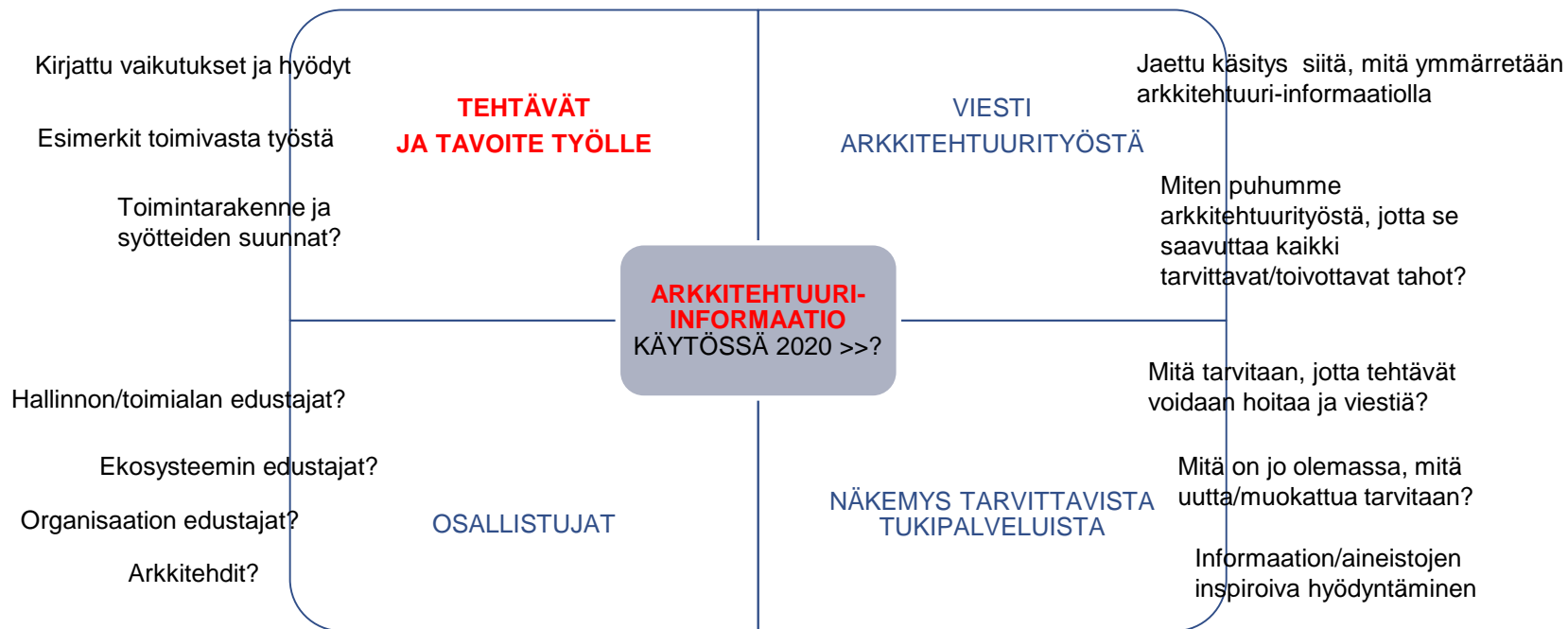

12.6.2019: Käynnissä on keskustelu arkkitehtuurityön ja -informaation roolista muuttuvassa toimintaympäristössä

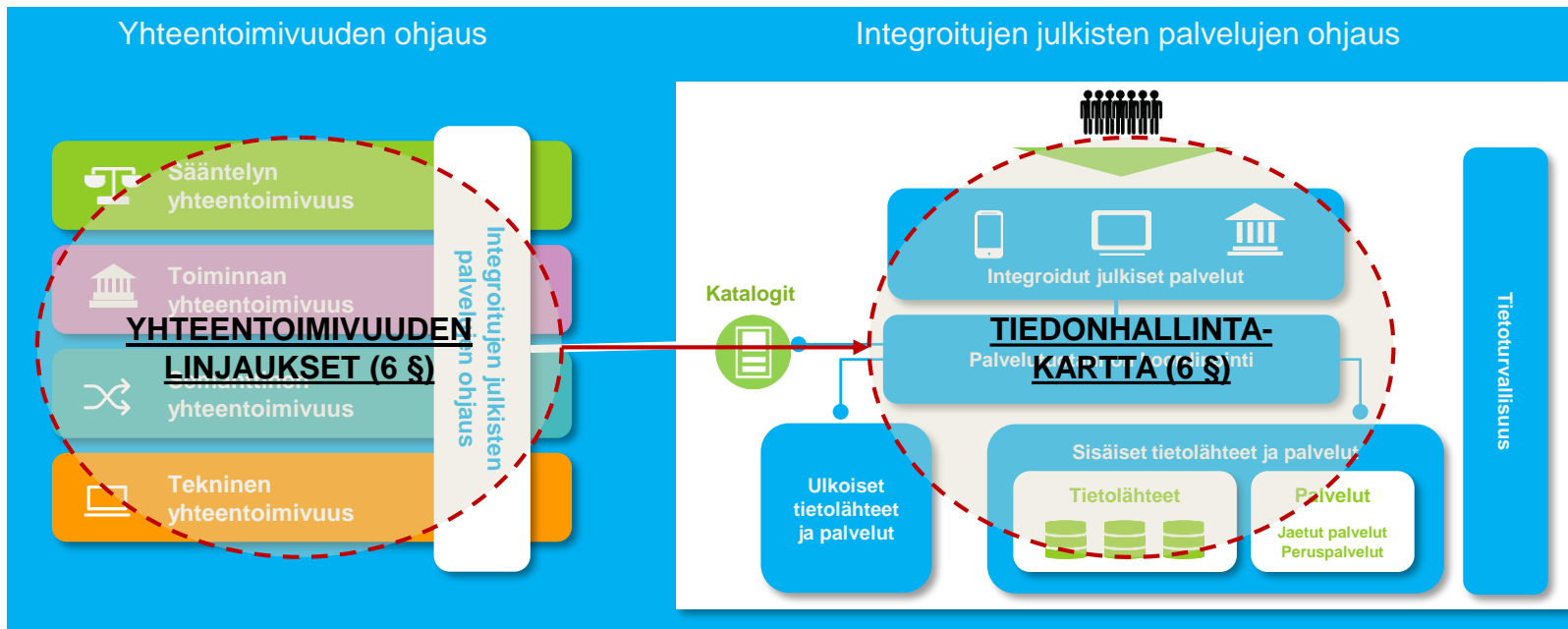
- Peruskysymys: Mitä julkisen hallinnon (kokonais)arkkitehtuurityöltä ja JHKA-työryhmältä odotetaan?
- Arkkitehtuurityö toteuttaa organisaation näkökulmasta lähtökohdiltaan pitkälti uutta sääntelyä (tiedonhallintalaki, HE 284/2018 vp)
 - **Tiedonhallintamalli** (5§) ja tiedonhallinnan muutossuunnitelma: *tarkoituksena olisi, että tiedonhallintayksiköllä on selkeä kuvaus toimintaympäristön tiedonhallinnasta, jolla palvellaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, tietovarantojen käsittelyn avoimuutta ja julkisuutta sekä tietoaineistojen hallinnan ennakollista suunnittelua viranomaisten tehtävien hoitamista varten*
 - Suosituksen Tiedonhallintamallista antaa perustettava Tiedonhallintautakunta
- Tiedonhallintalain 6 §:ssä säädetään valtiovarainministeriön tehtävästä ohjata julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuutta.
 - *Tehtävän toteuttamiseksi valtiovarainministeriö huolehtii yhdessä ministeriöiden kanssa julkisen hallinnon **tiedonhallintakartan** ylläpidosta [...]*
 - *Julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällössä olisi samoja elementtejä kuin tietohallintolaissa tarkoitettussa julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin kuvauksessa.*

22.8.2019: Työpaja, ensisijaisesti työstettävät kohdat punaisella

Tarkennetaan edellisiä..

Yhteentoimivuuden yleisen ohjauksen viitekehys

Tiedonhallintakartalla ja yleiseen ohjaukseen liittyvillä tehtävillä luodaan kansallinen yhteentoimivuuden viitekehys, jolla tarkoitetaan Eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden (EIF) esittämän lähestymistavan muuntamista kansallisten erityispiirteiden mukaiseksi sekä yhteensopivaksi eurooppalaisten toimialakohtaisten yhteentoimivuuden viitekehysten kanssa (esim. INSPIRE) :

https://ec.europa.eu/isa2/eif_en

Tiedonhallintakartan käyttötarkoitus

HE 284/2018 vp

- Pääpiirteinen kuvaus julkisen hallinnon tiedonhallinnasta, jonka perusteella **voidaan suunnitella ja kehittää julkisen hallinnon tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta**
- Tiedonhallintakartan tarkoituksena on muodostaa **riittävän laaja ja kattava kuvaus julkisen hallinnon toimintaa tukevan tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietovarantojen välisistä tietovirroista** keskeisten yhteentoimivuuden ongelmakohtien sekä niiden vaikutusten arvioimiseksi
- Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallintaa ja sen järjestämistä koskeva kuvaus muodostaisi jatkossa paremmat lähtökohdat **arvioida laajojen hallinnollisten tai rakenteellisten muutosten vaikutuksia tiedonhallinnasta vastaaville viranomaisille**

Muut tarpeet [tiedonhallintakartalle]

- Usean viranomaisen välisen tietojen luovuttamisen määrittely toimialan osalta (TiHL 22.3 §)
- Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa (TihL 9 §)
 - Tiedonhallintaa koskevien muutosten arviointi (TiHL 5.2 § ja 8.1 §)
- Valmisteltavien säännösten vaikutusten arviointi
 - tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin (TiHL 8.2 §)
 - Asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon (TiHL 8.2 §)
- Yhteisten palvelujen ohjaus
 - Valtion yhteisten TVT-palvelujen ja palvelutuotannon ohjaus (Tori-laki)
 - Hallinnon yhteisten sähköisen asioinnin tukipalvelujen ohjaus (Kapa-laki)
 - Turvallisuusverkko toiminnan ohjaus (TUVE-laki)
- Toimialan toiminnallisten tavoitteiden vahvistaminen, kehys- ja talousarvioesitysten käsittely, tietojen antaminen hallituksen vuosikertomukseen (TaL, TaA)

Tiedonhallinnan toiminnallinen ohjaus

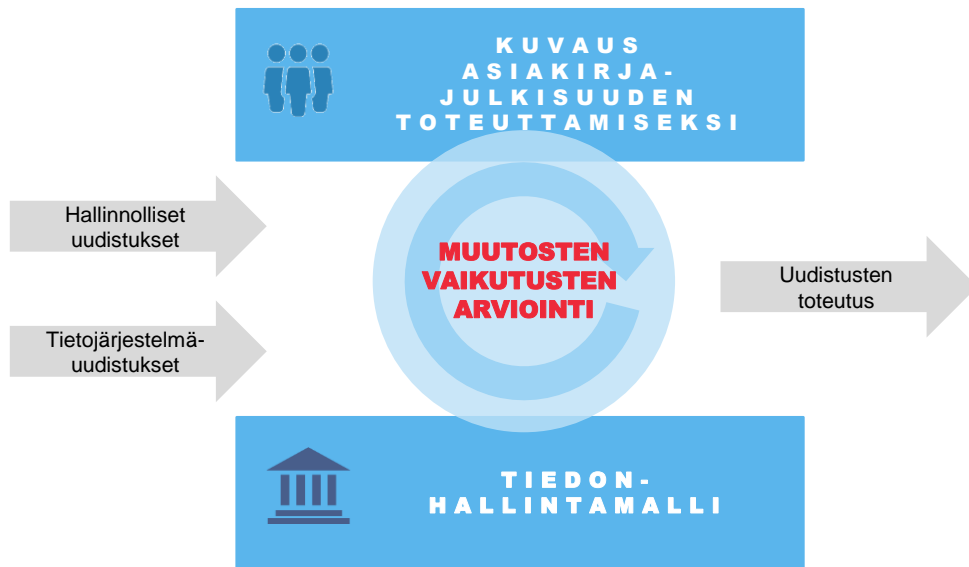
- **Tiedonhallinnan toiminnallisen ohjauksen sääntelyä ei sovelleta**
 - Eduskunnan virastoihin
 - Eduskunnan oikeusasiamieheen ja valtioneuvoston oikeuskansleriin
 - Yliopistoihin ja muihin korkeakouluihin
 - Itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin
 - Tuomioistuimiin
- **Valtiovarainministeriön tehtävänä on**
 - julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus (tiedonhallintakartan ylläpito ja yleiset linjaukset yhteentoimivuudesta)
 - antaa lausuntoja tiedonhallinnan muutosarvioinnista valtionhallinnon tiedonhallintayksiköille
- **Ministeriöiden tehtävänä omalla toimialallaan**
 - on huolehtia julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta
 - on ylläpidettävä yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi
 - on johtaa useamman viranomaisen rajapintamäärittelytyötä
- **Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on**
 - arvioida valtion virastojen ja laitosten, kuntien ja kuntayhtymien sekä maakuntien tämän lain 4 §:n 3 momentin, 5 §:n, 19 §:n, 22—24 §:n, 28 §:n ja 6 luvun säännösten toteuttamista ja noudattamista;
 - edistää tässä laissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapoja ja tämän lain vaatimusten toteuttamista.

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (5§) – tiedonhallintayksikön näkökulma

- Sääntelykohteena suunnittelun lopputulos (= kuvaus), ei menetelmä, jolla kuvaus laaditaan tai ylläpidetään (vrt. kokonaisarkkitehtuurin suunnittelua koskevat suositukset)
- Nykyisten tiedonhallintaa koskevan informaation yhdistäminen → informaatiokokonaisuus, jonka avulla vastuullinen johto pystyy toteuttamaan velvollisuutensa

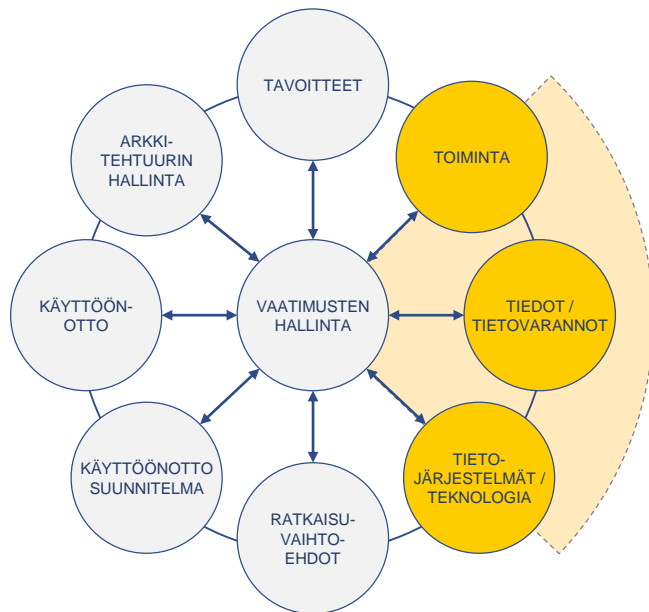
Tiedonhallintaan kohdistuvien muutosten arviointi (5.3 §)

Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa, **tiedonhallintayksikössä** on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa:

- tiedonhallinnan vastuisiin,
 - tietoturvallisuusvaatimuksiin ja –toimenpiteisiin,
 - tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin,
 - asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin, sekä
 - asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin
- ➔ arvioinnissaan otettava huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä

Tiedonhallintamallin ylläpito osana muuta tiedonhallintaa

PROSESSIT

Tarkoitus, prosessista vastaava viranomainen sekä prosessin sidoksista muihin prosesseihin

TIETOJÄRJESTELMÄT

Käyttötarkoitus, tietojärjestelmästä vastaava viranomainen, tietojärjestelmän liittymät muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytetyt tiedonsiirtotavat

TIETOVARANNOT

Käyttötarkoitus, tietovarannosta vastaava viranomainen, keskeiset tietoaineistot ja tietoryhmät, tietojen säilytysajat, sidokset toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin, tietojen luovutuskohteet

TIETOAINEISTOJEN ARKISTOINTI

Tieto tietoaineiston arkistoon siirtämisestä, arkistointitavasta ja arkistopalkasta tai tuhoamisesta

TIETURVALLISUUSTOIMENPITEET

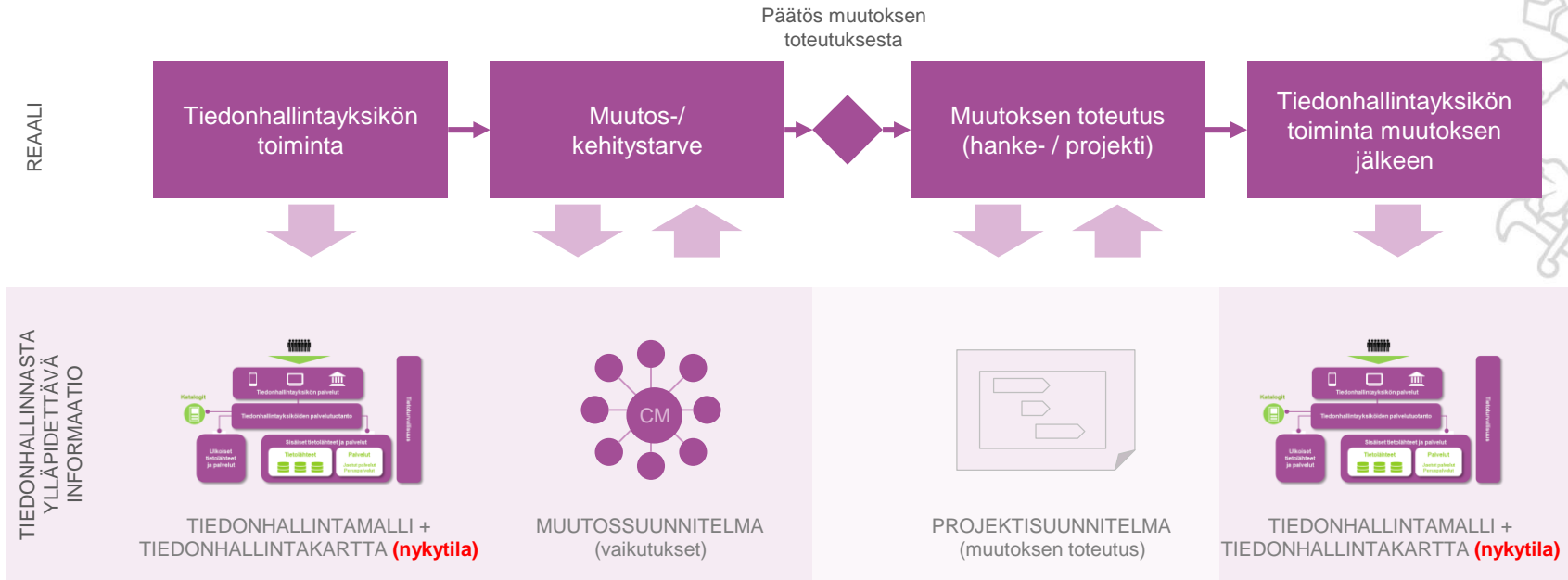
Tiedot tietoturvallisuustoimenpiteistä

- Muutosvaikutusten arviointi (5.3 §): suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa, tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset
- ”Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelun ja kehittämisen tulee olla organisaation kokonaiskehittämisen prosessia ja sitä tulee hallita ja johtaa vastuullisesti ja järjestelmällisesti. Johtamisen ja hallinnan apuna käytetään kokonaisarkkitehtuurin hallintamallia, joka kuvaa miten arkkitehtuurityön ja kokonaisarkkitehtuurin hallinta organisoidaan, mitä rooleja hallintaan kuuluu sekä miten kokonaisarkkitehtuurityötä käytännössä tehdään” (JHS 179)
- Vaikutusten arvioinnin liitokset mm. a) sisäiseen valvontaan (tavoitteiden toteutuminen, prosessit ja riskit), b) tietosuojaa koskevaan vaikutusten arviointiin ja c) toiminnan jatkuvuuden varmistamista

Mitä näette edellisissä?

Suunnittelu- ja kuvausvelvoitteet

Jatketaan hahmotusta

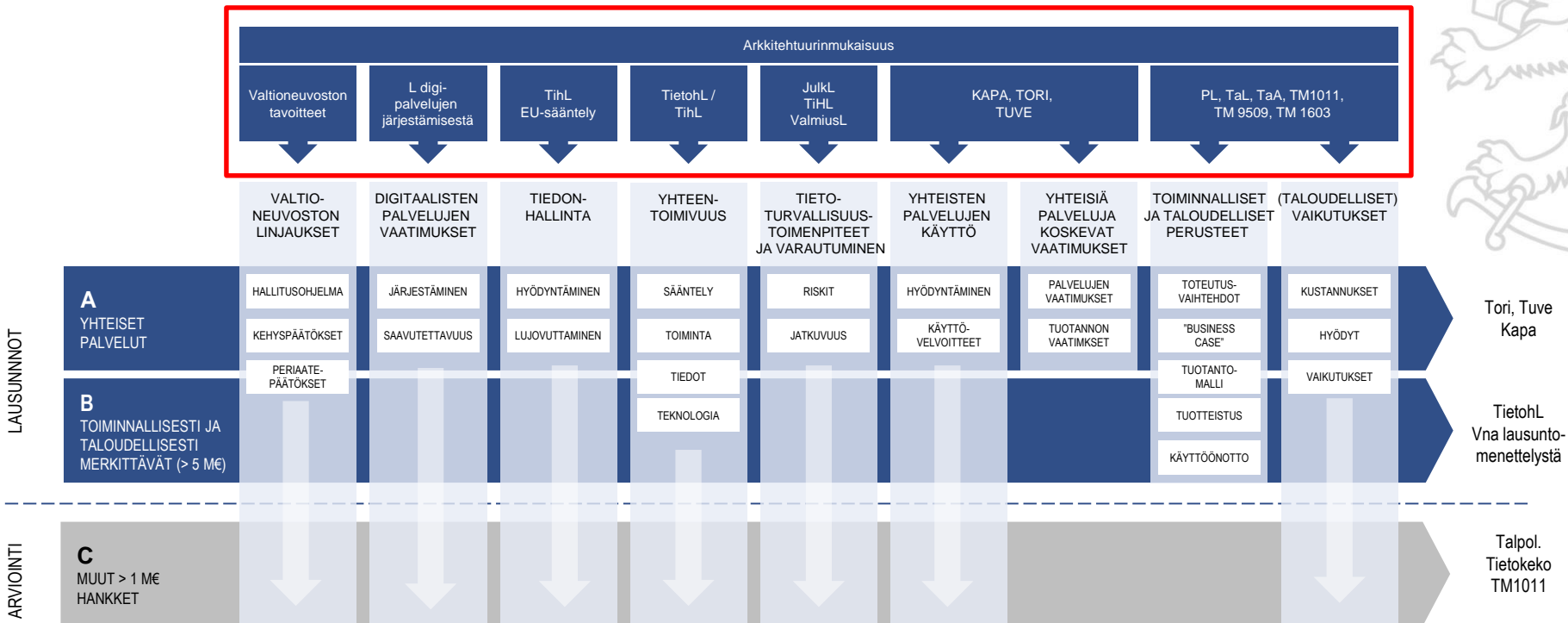
VM:n tietohallinnon ohjaustehtävät - tietotarpeet

TiHL	Tavoitteet	Tehtävät / palvelut	Tiedot / tietovarannot	Tuotantotekijät	Panosten käyttö	Kehittäminen	Palvelutuotanto	Markkinatarjoama	Sääntelyympäristö
Julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden ohjaus (TiHL)	X	X	X		X	X	X		X
Toimialan yhteentoimivuuden ohjaus (TiHL)	X	X	X		X	X	X		X
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus (VNOS)	X	X	X	X	X	X	X		X
Julkisen hallinnon yhteisten palvelujen ohjaus (KapaL, TuveL)	X	X	X	X	X	X	X		X
Julkisen hallinnon yhteisten palvelujen palvelutuotannon ohjaus (KapaL, TuveL)		X	X	X	X	X	X		X
Valtionhallinnon yhteisten TVT palvelujen ohjaus (TorIL)	X	X		X	X	X	X	X	X
Valtionhallinnon yhteisten palvelujen palvelutuotannon ohjaus (TorIL)	X	X		X	X	X	X	X	X
Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tulosohjaus: VRK, Valtori (TaL, TaA)	X	X		X	X	X	X	X	X
Toimialan talouden ja toiminnan suunnittelu (TaL)	X	X		X	X	X			
Toimialan muu ohjaus/valmistelutehtävä - (VNOS)	X	X		X	X	X	X	X	X
Kehitystyön strateginen ohjaus (hallitusohjelman toimeenpano, tulostavoitteita toteuttavat projektit/ohjelmat)	X	X		X	X	X	X	X	X

Esimerkki: Lausunnotmenettelyn linkittäminen valtion tietohallinnon ohjaukseen – arkkitehtuurin rooli?

LUONNOS

Edellisistä johdettuna: Tiedonhallintakartan ylläpidettävä sisältö

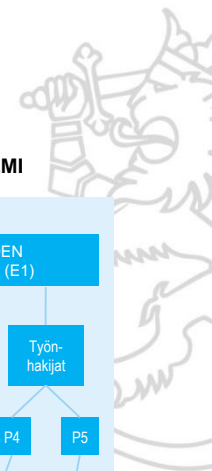
LUONNOS

	MENNYT (M)	NYKYTILA (N)	TULEVA (T)
Asiakkaat / palvelun tarvisijat (A)		Asiakkaat / Asiakas-segmentit	
Integroidut julkiset palvelut (P)	Toteutuneet kustannukset Päättynyt kehittäminen Henkilöstömäärän kehitys	Tehtävät / viranomainen Palvelut Toimintamenot / Käyttö-kustannukset Henkilöstömäärä / htv Strategiat / Toiminta-suunnitelmat Kehitystä ohjaavat linjaukset Käynnissä oleva kehittäminen Tiedonhallinnan sääntely EU-liittymät	Arvioitu kustannuskehitys Tuleva sääntely (EU, kansallinen) Suunniteltu kehittäminen Henkilöstömäärän kehitysarvio
Palvelu-tuotanto / tuotannon järjestäminen (J)	Toteutuneet kustannukset Henkilöstö-määrän kehitys	Yhteiset palvelut Palvelun-tuottajat Ohjaus-rakenteet Palveluntuottajat (alihankinta) Kustannukset / hinnat Markkina-tarjoama	
Tietolähteet / tietovarannot (T)		Yhteiset tietovarannot Palvelun-tuottajat Ohjaus-rakenteet Palveluntuottajat (alihankinta) Kustannukset / hinnat	

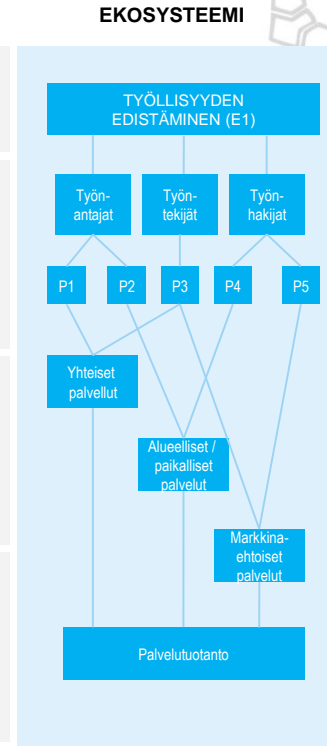
TIEDON-HALLINTAKARTTA MUUT OHJAUSTIEDOT

Ekosysteemien tmv. tarvittavien abstraktioiden liittäminen kokonaisuuteen

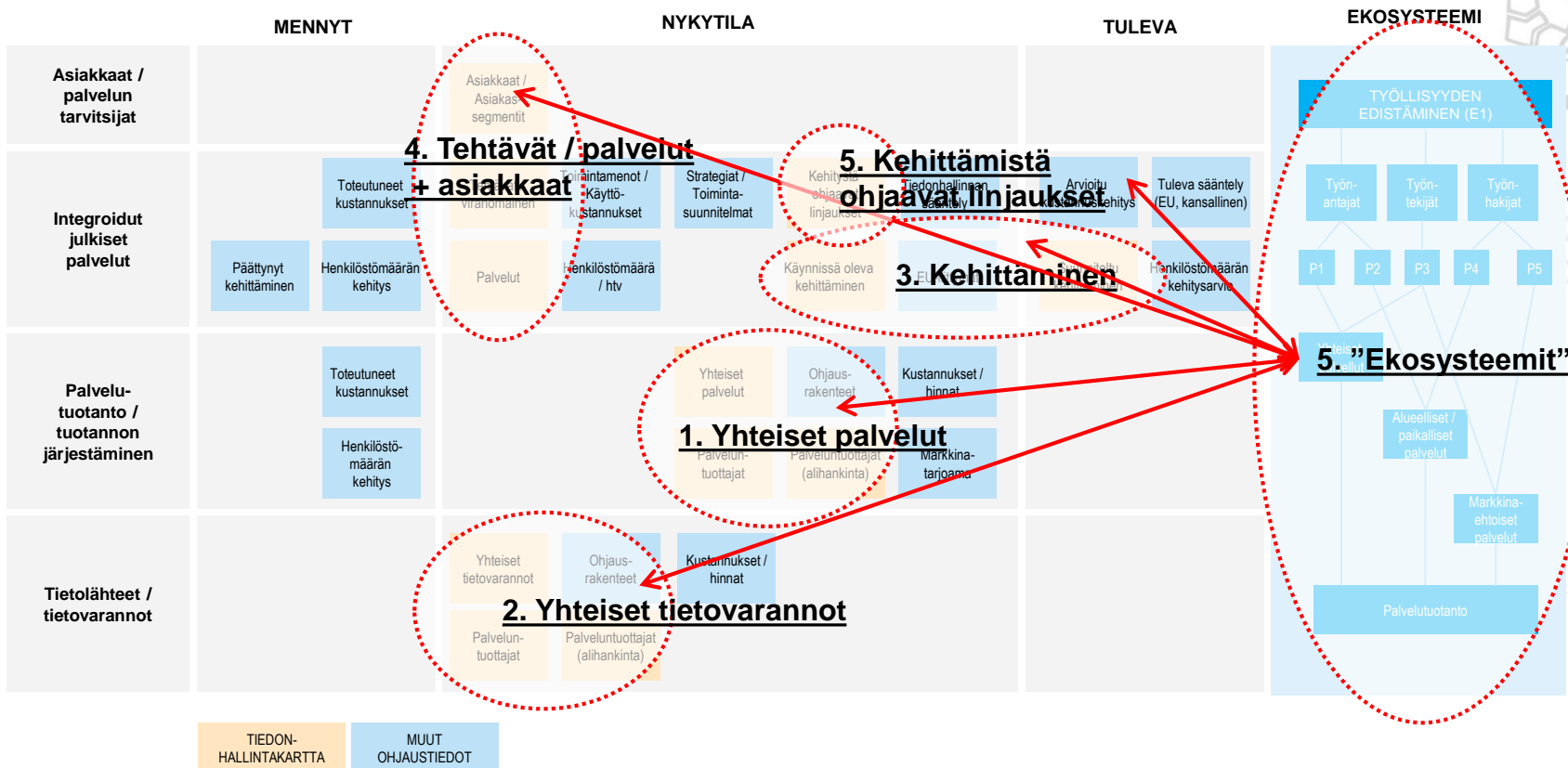

	MENNYT	NYKYTILA	TULEVA
Asiakkaat / palvelun tarvisijat		Asiakkaat / Asiakas-segmentit	
Integroidut julkiset palvelut	Toteutuneet kustannukset Päättyneen kehittäminen Henkilöstömäärän kehitys	Tehtävät / viranomais Palvelut Toimintamenot / Käyttökustannukset Henkilöstömäärä / htv Strategiat / Toimintasuunnitelmat Kehitystä ohjaavat linjaukset Käynnissä oleva kehittäminen Tiedonhallinnan sääntely EU-liittymät	Arvioitu kustannuskehitys Suunniteltu kehittäminen Tuleva sääntely (EU, kansallinen) Henkilöstömäärän kehitysarvio
Palvelutuotanto / tuotannon järjestäminen	Toteutuneet kustannukset Henkilöstömäärän kehitys	Yhteiset palvelut Palveluntuottajat Ohjausrakenteet Palveluntuottajat (alihankinta) Kustannukset / hinnat Markkina-rajat	
Tietolähteet / tietovarannot		Yhteiset tietovarannot Palveluntuottajat Ohjausrakenteet Palveluntuottajat (alihankinta) Kustannukset / hinnat	

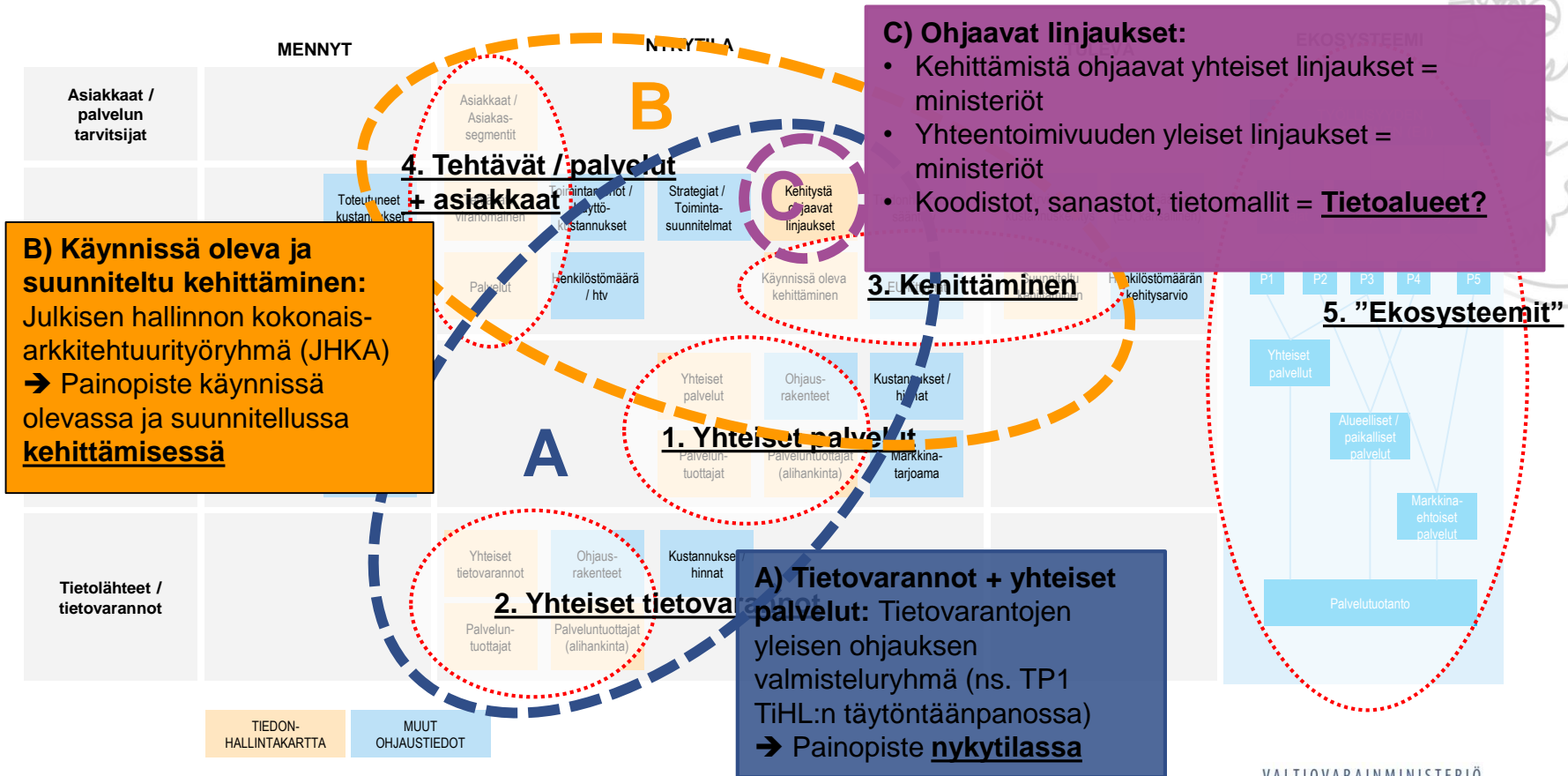
TIEDON-HALLINTAKARTTA MUUT OHJAUSTIEDOT

Informaation linkittäminen tarpeelliselta osin

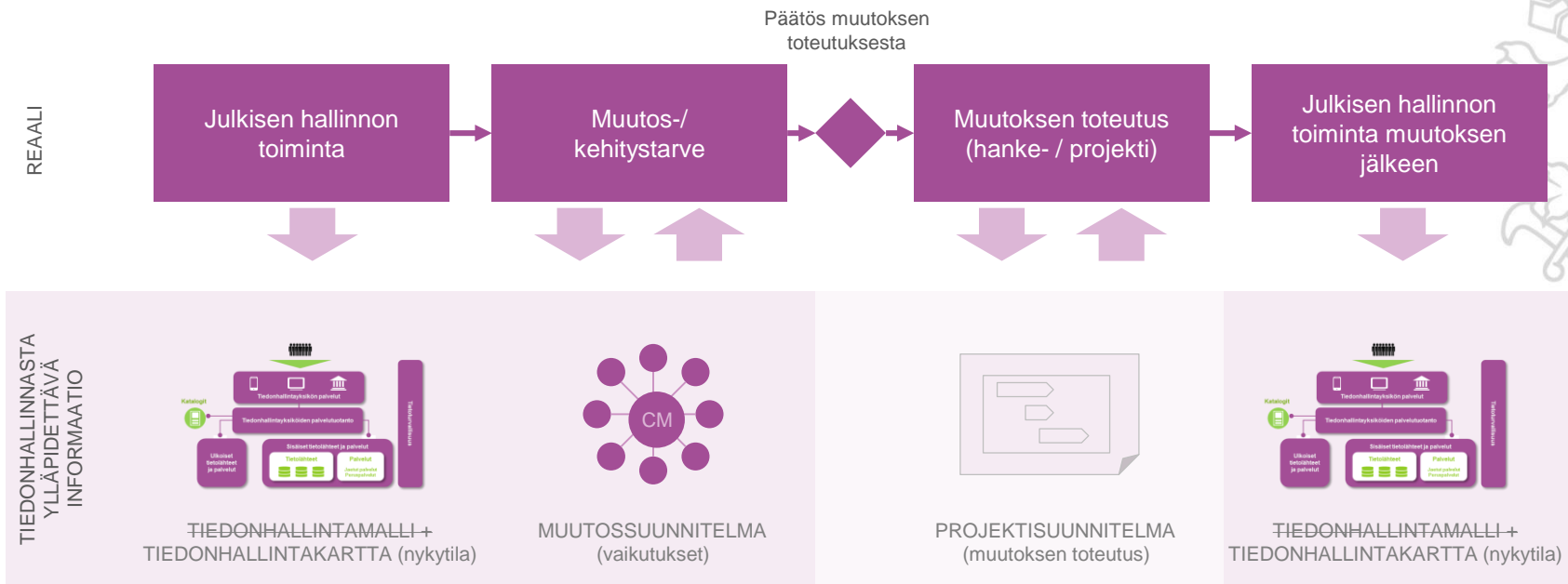

Työnjako eri ryhmien välillä (tässä hetkessä)?

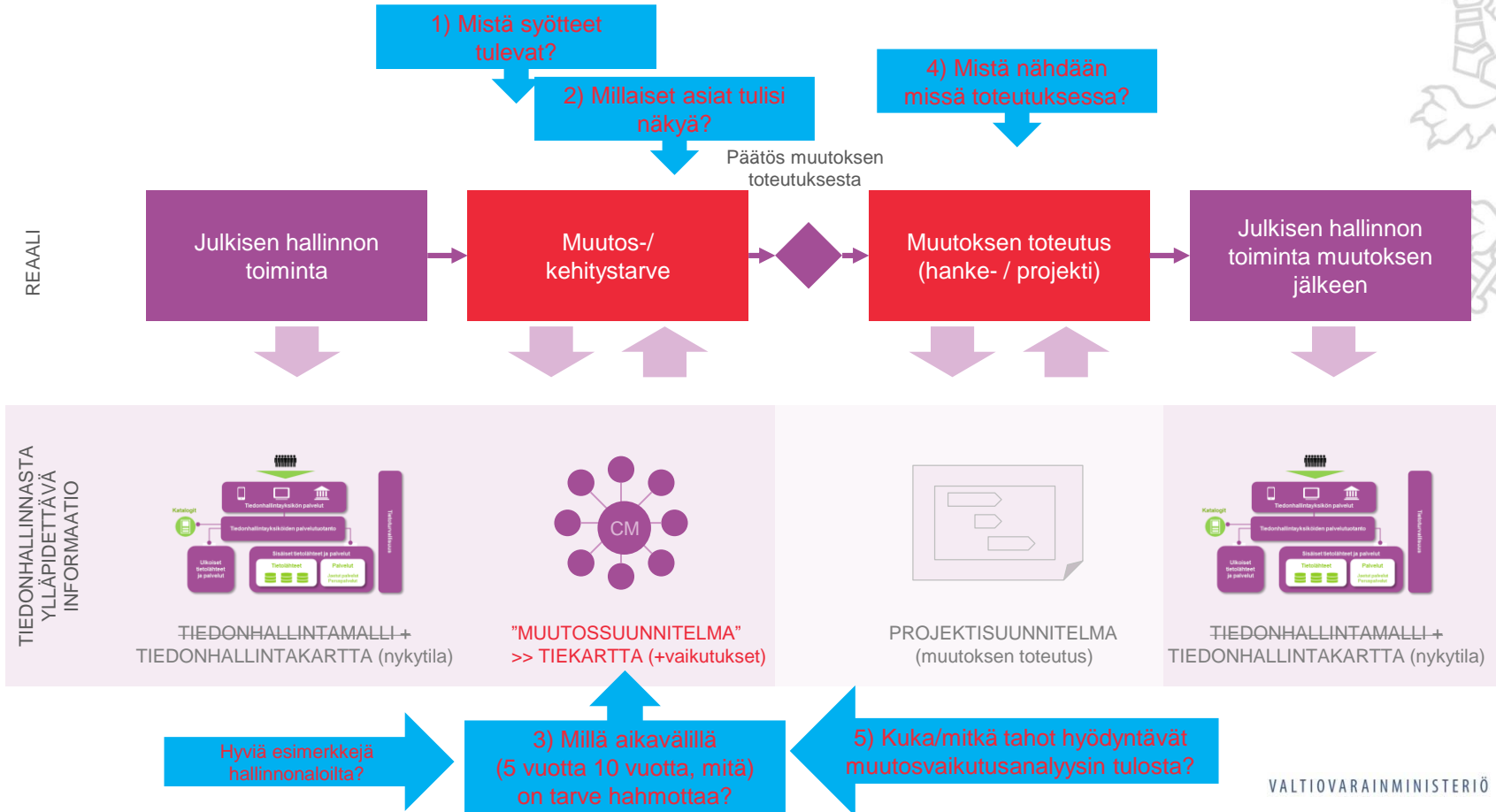
”Käynnissä oleva ja suunniteltu
kehittäminen”?

Arkkitehtuuri-informaatio tiekarttana?

Työpaja

Arkkitehtuuri-informaatio tiekarttana?

Kysymykset

1. Mistä tiekartan syötteet tulevat (input)?
2. Millaiset asiat/minkä raekoon asiat tiekartalla tulisi näkyä?
3. Millä aikavälillä muutosta on tarve/järkevää hahmottaa?
4. Mistä nähdään missä muutos on toteutuksessa?
 - Millaista informaatiota tarvitsee hankkeista?
 - Millaista informaatiota tarjoaa esim. hankearviointiin?
5. Kuka/mitkä tahot hyödyntävät muutosanalyysin tulosta (output)?
 - Arvokasta suunnittelutietoa myös tiedonhallintalain täytäntöönpanoon tieto- ja tiedonhallinnan rakenteita valmistelevalle ryhmälle (taustaliite 2b)
6. Mikä ei kuulu tämäntyyppiselle tiekartalle?

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Suvi Remes

Neuvotteleva virkamies

etunimi.sukunimi@vm.fi

www.vm.fi

